

**R. P. Ildephonsi Peñafiel E' Societate Jesu, Quondam In
Cusquensi Collegio Sacrae Theologiae Primarij
Antecessoris ... Theologia Scholastica Naturalis**

Peñafiel, Alonso

Lugduni, M.DC.LXXIIX.

2. Ratione prima probatur nostra conclusio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95892](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95892)

Quæst. I. Quid sit formaliter possibile. 413

ait. Vnde quidquid potest habere rationem entis continetur sub possibilibus absolutis, respectu quorum Deus dicitur omnipotens, nihil autem opponitur rationi entis nisi non ens; hoc igitur repugnat rationi possibilis, quod subditur Divinæ omnipotentia quod implicat in se esse, & non esse simul, hoc enim omnipotentia non subditur, quia non potest habere rationem factibilis, nec possibilis.

7 Explicans autem ipse Angelicus Doctor in part. quæst. 9. art. 2. quomodo possibile subdatur omnipotentia, sic ait: omnes creaturæ antequam essent non erant possibiles esse per aliquam potentiam creatam, sed per solam potentiam divinam, in quantum Deus potest eas in esse producere, explicans autem quid sit creaturas possibiles producere sic ait quæst. 3. de potentia. Ex hoc ipso quod quidditati esse tribuitur non solum esse, sed ipsa quidditas creari dicitur, quia antequam esse habeat non est. Idem asserit quæst. 1. & 2. de potentia. 4. contra Gentiles, & multis alijs in locis, ubi semper eadem pene verba repetit.

8 Quibus tria clarissima docet, primum possibile ut possibile esse ens, & contineri sub ente. Secundum non ens, id est negationem entis in actu, quod est existens (hoc enim absolute ens dicitur ut & ipsi adversarij fatentur) repugnare possibili, & non esse factibile, nec possibile. Tertium est quod possibile adiungitur esse, quod asserit illis verbis. Ex hoc ipso quod quidditati esse tribuitur, quæ quidditas antequam esse haberet, non erat.

9 Ex quibus evidenter sequitur, contradictorium entis in actu, seu negationem existentia non esse possibilitatem rei, siquidem est repugnantia maxima essendi, & absolute, & simpliciter non est ens totaliter, & adæquate, quia totaliter, & adæquate est negatio entis. Deinde ex secundis verbis sic argumentor, quia ex Divo Thoma possibilitati, seu quidditati possibili adiungitur esse seu existentia, ut patet ex verbis nuper citatis: sed contradictorio existentia, hoc est negationi primariæ actualitatis non potest coniungi existentia, imo repugnat maxime talis coniunctio, quia contradictorium immediate destruit suum oppositum, quapropter vnum contradictorium cum altero contradictorio sibi immediato opposito nullo modo, neque divinitus, aut per potentiam absolutam potest coniungi: ergo possibilitas in sententia Divi Thomæ nullo modo est contradictorium existentia.

10 Etiam est expressa sententia Aristotelis lib. 9. metaph. cap. 1. ubi dividens ens, sic ait. [Sed quoniam ens partim dicitur quid, aut quale, partim potentia, & actu] & paulo post eodem cap. explicans quid sit ens potentia sic ait. Quod igitur potentia ipsumque posse multis modis dicatur, quo pacto in Geometrica, & possibilis, ubi clare ait Aristoteles possibile esse ens: ergo possibile non est contradictorium entis simpliciter, quod est existens. Amplius explicat suam mentem ipse Aristoteles eodem lib. cap. 3. dum sic ait, ut aliquid possibile sit, illud autem est possibile, cui si is actus evenierit, cuius potentiam habere dicitur, nihil evenit impossibile.

11 Quibus verbis primo asserit id quod privatum est potentia non esse possibile, dum præterea ait cap. 3. si id impossibile est quod potentia privatum est id sane, quod non sit impossibile erit fieri: sed negatio existentia negata est potentia ut

existat, vel sit, quia per se ipsam non est potens existere cum sit negatio existendi, neque etiam est potens per existentiam cuius contradictorium est, quia vnum contradictorium, nec dicitur posse esse, nec potens esse propter alterum contradictorium, quia vnum contradictorium est destructivum alterius, quia est non esse formale alterius: ergo illa negatio existentia absolute non habet potentiam ut existat: ergo non est possibilitas existendi in sententia Aristotelis, sed potius quantum est ex se est impossibilitas existendi.

SVBSECTIO II.

Ratione prima probatur nostra conclusio.

Q Via possibilitas rei est ratio formalis sub qua omnipotentia Dei tribuit esse existentia, id est existentiam creaturæ, seu est id formaliter, ratione cuius omnipotentia producit creaturam, & reddit ipsam existentem: sed negatio primaria existentia, quæ est contradictorium illius non potest esse ratio formalis, sub qua omnipotentia tribuit esse existentia, & reddit creaturam existentem: ergo negatio existentia, seu contradictorium immediatum illius non est possibilitas creaturæ.

Maiores est evidens, (licet negetur ab adversarijs in hoc negotio secutentibus, offunduntur enim huius demonstrationis radiantibus luce, ac veluti nocturnæ tantæ claritatis splendorem effugiant, ac proinde negando illam maiorem demonstrationi tenebras offundere nituntur, cuius conatus, hac ratione labefactantur) & sic demonstratur, quia illa est ratio formalis sub qua alicuius potentia, quæ constituit obiectum terminativum talis potentia in esse potentis, & capacis terminandi actionem, & actum illius potentia, & ratione cuius ipsum obiectum terminat talem actionem; sed existentia creata, quæ est obiectum terminativum omnipotentia, constituitur in esse potentis, seu capacis terminandi actionem omnipotentia per possibilitatem, & ratione huius illa existentia terminat actionem productivam omnipotentia: ergo possibilitas creaturæ est ratio formalis sub qua omnipotentia, seu est ratio formalis quare omnipotentia producit creaturam, & reddit ipsam existentem. Maior est evidens, nam ideo intelligibilitas est ratio formalis sub qua intellectus, quia est id, per quod constituitur formaliter obiectum terminativum intellectus in esse capacis terminandi actum intellectus, & idem est de amabilitate respectu voluntatis, de odibilitate respectu odij, de visibilitate respectu potentia visiva, & tandem de sensibilitate respectu omnium sensuum: ergo illa est ratio formalis sub qua alicuius potentia, quæ constituit obiectum terminativum illius in esse capacis, & potentis terminare actionem, & actum talis potentia, & ratione cuius terminat talem actum; minor illa sic demonstratur, quia existentia creaturæ constituitur per possibilitatem in esse possibilis produci à Deo, sed possibile produci à Deo est capax, seu potens terminare actionem omnipotentia: ergo existentia creaturæ per possibilitatem constituitur in esse capacis, & potentis terminare actionem, & actum omnipotentia Divinæ. Maior est evidens ex ipsis terminis, quia sicut existentia constituitur intelligibilis per intelligibilitatem,

& visibilis per visibilitatem, ac tandem appetibilis per appetibilitatem, ita existentia creaturæ constituitur formaliter in esse possibilis produci à Deo per possibilitatem.

14 Minor illa sic demonstratur, quia nihil aliud est possibile produci à Deo, quam quod potest produci ab ipso, sicut nihil aliud est intelligibile ab intellectu Divino, quam quod potest intelligi ab ipso, & idem est de visibili, & ideo peccatum est odibile à Deo, quia potest odio haberi ab ipso, sicut è contra Spiritus Sanctus non est odibilis à Patre, neque à filio, quia non potest odio haberi ab illis: sed quod potest produci à Deo est potens produci ab ipso, & capax ut producat ab eodem; ergo possibile produci à Deo est capax seu potens ut producat ab ipso: tum sic, id quod est potens produci à Deo est potens terminare actionem Dei, seu est potens esse terminum actionis divinæ: sed possibile ut possibile produci à Deo, est potens produci ab ipso: ergo est potens terminare productionem divinam, seu actionem productivam omnipotentia, itaque possibile produci à Deo, capax ut producat à Deo, potens produci ab ipso, & potens terminare actionem divinam sunt synonyma, ac proinde ab eadem ratione formali debent constitui, sicut gladius, & ensis: sed existentia creaturæ constituitur per possibilitatem in esse possibilis produci, seu in esse potentis produci: ergo per eandem possibilitatem constituitur esse potentis terminare actionem divinæ omnipotentia.

15 Vergetur declaratur amplius, quia illa ratio formalis, quæ se habet ex parte obiecti terminativi omnipotentia, seu cuiuscunque potentia constituitur cum tali obiecto vnum concretum, & significatur per nomen in *bili*, simile denominationi potentia, est ratio formalis sub qua tale obiectum terminativum attingitur à potentia, & ipsum obiectum terminat actionem talis potentia, ut videre est in sensibilitate, intelligibilitate, appetibilitate, &c. quæ propter rationes dictas sunt rationes formales sub quibus talium potentiarum: sed possibilitas creaturæ est ratio formalis significata per nomen in *bili*, quando ponitur in concreto, hoc est concretum quod constituitur ab illa simile denominationi, quam habet potentia Dei, nam si hæc vocatur potentia illud possibile dicitur, & constituit vnum concretum cum existentia creaturæ, quæ est obiectum terminativum omnipotentia: ergo possibilitas est ratio formalis sub qua omnipotentia.

16 Evidentius ad hominem sic argumentor, quia ipsi adversarii dicunt facultatem creaturæ esse rationem, sub qua omnipotentia, verba eorum hæc sunt. Ratio igitur formalis sub qua omnipotentia producit rem, est facultas ipsius: sed possibilitas creaturæ est facultas ipsius: sed productibilitas eiusdem; ergo possibilitas creaturæ est ratio formalis sub qua omnipotentia. Minor sic demonstratur, quia possibilitas creaturæ est id per quod constituitur creatura in esse potentis existere, sicut amabilitas est id per quod constituitur creatura in esse potentis amare: sed possibilitas creaturæ non est id, per quod constituitur creatura in esse potentis existere ut sic, quia hoc est commune Deo, & creaturis: sed potius potens existere per existentiam, quæ debet fieri, causari, & produci à Deo seu effici ab ipso, hoc est per existentiam factibilem, producibilem, & creabilem: ergo possibilitas creaturæ est factibi-

litas, producibilitas, vel creabilitas illius. Patet hæc consequentia, quia possibilitas eo quod sit capacitas ad existendum denominatur possibilitas: sed est capacitas ad existendum factibiliter, seu producibiliter, & causaliter, hoc est ad existendum per existentiam, quæ non potest aliter esse, nisi per effectiorem, causalitatem, & productionem: ergo possibilitas creaturæ non est quomodocumque possibilitas: sed etiam factibilitas, causalitas, & producibilitas existentia, nam omnis illa ratio quæ se habet ex parte existentia constituitur in ipsam in esse potentis in actu exercito existere, eo modo quo est potens existere creatura est possibilitas eius: sed nullo alio modo est potens existere creatura, nisi per effectiorem, productionem, & causationem à Deo: ergo possibilitas creaturæ est factibilitas eiusdem.

Vergetur, quia Deus est possibilis à possibilitate, quæ non connotat effectiorem, causationem, & productionem: sed potius connotat existentiam, quæ à se est, sine vlla productione, & effectione; unde hæc possibilitas non est factibilitas, nec producibilitas: sed possibilitas creaturæ ut distincta à possibilitate Dei connotat existentiam possibilem, seu producibilem per effectiorem, causationem, & productionem: ergo possibilitas creaturæ est factibilitas, producibilitas, & causalitas creaturæ, seu est capacitas per quam non repugnat fieri, causari, & produci creatura; itaque creatura, & Deus conveniunt in non repugnantia ad existendum, seu in capacitate ad existendum, seu in esse possibilis, à quibus ratio possibilitatis, ut sic abstrahitur, per quam constituitur res ut sic in esse possibilis, aut non repugnantis existere ut sic, quæ ratio participatur à possibilitate divina, & à possibilitate creaturæ, & contrahitur ad illas, per differentias proprias utriusque: sed differentia possibilitatis divinæ est connotatio existentia, quæ non est per effectiorem: sed à se omnino sine causa: ergo differentia possibilitatis creaturæ est connotatio existentia factibilem per creationem à causa; unde Deus est possibilis & non factibilis, creatura est possibilis, factibilis, & creabilis, quare sicut Deus non repugnat existere, ita creatura non repugnat existere, & sic conveniunt in non repugnare existere: sed cum hac differentia, quod Deus non repugnat existere existentia quæ ex se est, & creatura non repugnat existere existentia facta, seu producta ab alio: ergo sicut possibilitas Dei est infactibilitas, & incausalitas, seu improducibilitas, ita è contra possibilitas creaturæ est factibilitas, producibilitas, & producibilitas existentia creaturæ: sed producibilitas factibilitas, & causalitas creaturæ, seu existentia creaturæ non est contradictorium illius: ergo neque possibilitas creaturæ potest esse contradictorium rei; quæ demonstratione manifesta convincuntur aliqui in manuscriptis distinguentes in creatura possibilitatem à factibilitate.

Confirmatur amplius, quia possibilitas in omnium sententia, etiam adversariorum est potentia logica, ut creatura fiat à Deo, & sic ratione illius creatura, seu existentia illius non repugnat produci à Deo, neque dicit implicationem ut actus omnipotentia terminetur ad creaturam producendam: sed potentia logica, ut aliquid producat ab aliquo à potentia, seu fiat ab illa est ratio formalis sub qua talis potentia: ergo possibilitas, quæ est potentia logica (sive positiva, sive

Quæst. I. Quid sit formaliter possibile. 415

sive negativa, quia ad præsens institutum quodcunque sufficit, & dicit non repugnantia, ut actio omnipotentia exerceatur circa creaturam tribuendo illi existentiam, erit ratio formalis sub qua omnipotentia dat esse existentia, & ipsam existentiam creaturæ. Maior patet, minor sic probatur, quia dirigibilitas actus intellectus in ordine ad directionem syllogisticam, & artificium logicum est ratio formalis sub qua logica, & idem est de dirigibilitate ligni respectu artis fabrilis. Item sanabilitas hominis est ratio formalis sub qua medicina, quia sunt potentia logica ex parte actus intellectus ligni, & corporis, ut virtus logica, seu potentia illius artis fabrilis, & medicina exerceantur per actus proprios circa talia obiecta: ergo potentia logica, quæ se tenet ex parte obiecti alicuius potentia, ut ipsa potentia exerceatur circa tale obiectum est ratio formalis sub qua talis potentia.

19 Et ratio evidens est, quia è contra invisibilitas est ratio formalis, quare Angelus non possit videri oculis corporeis, unde visibilitas debet esse ratio formalis, quare coloratum, & lucidum possit terminare visum, & est ratio formalis sub qua terminetur ad illud obiectum: ergo similiter fit possibilitas est capacitas passiva, seu potentia logica, ut obiectum producat ab omnipotentia, erit ratio formalis sub qua omnipotentia, sicut impossibilitas, & non alia ratio est ratio formalis quare omnipotentia non possit venari circa chimeram, quia ex parte omnipotentia non deficit virtus ad omne illud, quod possibile fuerit: ergo possibilitas erit ratio formalis quare vel sub qua potentia tribuit esse existentia.

20 Nam illud idem per quod potest formaliter obiectum terminare actionem potentia, & per quod formaliter distinguitur ab impotenti, vel impossibili est ratio formalis quare potentia possit producere, & exercere suam actionem circa illud, nam per idem formalissime potest fieri creatura à Deo ac omnipotentia ex parte creaturæ potest exerceri circa ipsam, & est ratio formalis sub qua ipsius potentia, nam eadem numero visibilitas, quæ est ratio formalis constituendi obiectum in esse potentis videri, eadem est ratio formalis sub qua potentia visiva videt obiectum: ergo similiter cum possibilitas sit ratio formalis sub qua constituitur obiectum in esse potentis produci, erit etiam ratio formalis sub qua omnipotentia tribuit esse creaturæ.

21 Vergetur, quia contrariorum eadem est disciplina, & ratio, sed solum quia in chimæra deficit possibilitas seu factibilitas, deficit in eadem ratio formalis sub qua omnipotentia tribuat esse chimære: ergo solum ex vi possibilitatis opposita impossibilitati, quæ datur in chimæra, dabitur in existentia creaturæ ratio formalis sub qua omnipotentia, sicut bene valet sola carentia visus est ratio formaliter constituendi non videntem hominem: ergo ipsa forma visus opposita tali carentia, & cæcitati sola erit ratio formaliter constituendi videntem.

22 Tandem, quia omnipotentia activa correspondet potentia passiva, quæ sit ratio formalis sub qua talis potentia activa: sed omnipotentia Dei est potentia activa: ergo ex parte obiecti omnipotentia, quæ est existentia creaturæ correspondet potentia passiva, ut fiat existentia à tali potentia activa, & quæ sit ratio formalis sub qua omnipotentia: sed hæc non est alia nisi possibi-

litas: ergo possibilitas est ratio formalis sub qua omnipotentia. Minor sic probatur, quia potentia illa passiva quæ correspondet activæ in obiecto ipsius, & est ratio sub qua potentia, est ut supra dixi, semper significata per nomen, cuius terminationis finitur in *bilitas*, ut amabilitas, intelligibilitas, &c. & est similis denominationis denominationi potentia, & actioni talis potentia, quæ informando obiectum constituit concretum finitum in *bile*, ut amabile, visibile, &c. sed in existentia creata sola possibilitas finitur ut diximus, & constituit concretum in *bile* simile denominationi potentia, & actus eiusdem: nam v. g. possibilitas constituit cum existentia quæ est obiectum omnipotentia hoc concretum possibile simile denominationi potentia, nam sicut audibile assimilatur potentia auditiva, ita etiam possibile à Deo assimilatur Dei potentia, & quia talis potentia respectu existentia possibilis non est potentia ut sic, sed potentia factiva, & causativa, seu creativa existentia, quæ denominatur à possibilitate possibilis, non solum denominatur possibilis ut sic, sed etiam possibilis, factibilis, causabilis, & creabilis, ita ut in tali existentia sub tali ratione formali prædicatum possibilis correspondeat virtuti divinæ, quatenus potentia, & ipsa existentia ut factibilis correspondeat ipsi potentia divinæ, quatenus factiva: ergo adæquata ratio sub qua omnipotentia constitutiva existentia in esse obiecti capax terminandi actionem omnipotentia divinæ, non solum est possibilitas ut sic: sed etiam possibilitas, quæ factibilitas est, quia quidquid est formaliter in concreto, est formaliter in abstracto constitutivo talis concreti, quidquid enim est in effectu formali, quatenus tali ut quod, est in ratione formali constitutiva illius ut quo, quia nihil continetur in effectu quatenus talis, quod non contineatur in causa qua tali, &c. sed existentia in concreto, & ut est effectus formalis possibilitatis, & ut constituitur ab illa in esse possibilis, est possibilis factibilis: ergo possibilitas eius est factibilitas: sed per vos factibilitas existentia est ratio formalis sub qua omnipotentia: ergo possibilitas creaturæ est ratio formalis sub qua omnipotentia: ergo male negarunt adversarii maiorem nostri primi syllogismi, quæ continet hanc veritatem.

Dicunt adversarii respectu existentia creatæ 23 dari duplicem rationem, quæ possibilitas dicitur, seu factibilitas, primam vocant in transitivam, & aiunt esse idem quod existentia, & essentia actualis rei, & hanc vocant esse rationem formalem sub qua omnipotentia, & ab hac asserunt præcipue denominari rem factibilem.

Secundam possibilitatem asserunt esse transitivam, quæ nihil aliud est quam contradictorium existentia, & essentia actualis, ac proinde contradictorium immediatum factibilitatis in transitive, & hanc etiam asserunt esse factibilitatem rei, & non esse rationem formalem sub qua omnipotentia.

Sed contra hanc solutionem insurgo primo, & 25 in primis falsum est dicere contradictorium existentia posse vocari possibilitatem transitivam, quia alias duo contradictoria eodem nomine gauderent, saltem secundum rationem communem, quod est omnino falsum, quia sicut duo contradictoria nullo modo conveniunt inter se ratione maxime, & immediata oppositionis, quam habent inter se, ita similiter non debet dari unum nomen

nomen in quo conveniant, & per quod conveniant inter se in aliqua ratione significantur, quia vel tale nomen est verum vel falsum, si falsum non loquimur de eo, verum non potest esse, quia nomen verum est id, quod significat rem eo modo quo est in se. Sed à parte rei nullo modo conveniunt duo contradictoria: ergo à partem rei non potest dari aliquod verum nomen, quod vere significando, ut vnum terminetur ad duo contradictoria, quia ex unitate nominis veri terminati ad duo obiecta colligimus illa obiecta convenire inter se in aliqua ratione, quæ significetur per tale vnum nomen: nam obiecta in ea ratione qua opponuntur per vnum nomen verum non significantur ratione oppositionis quam habent inter se.

26 Exemplis clarissimis hoc demonstratur, homo & brutum secundum vnam rationem significantur per vnum nomen, animal videlicet, quia in ratione animalis, seu viventis sensibilis conveniunt, & non opponuntur, sub alijs autem rationibus non possunt vno nomine significari vere; videlicet, quatenus homo est rationalis, & brutum est irrationale, quia in illis rationibus non conveniunt, sed opponuntur contrarie, & idem est in nigredine, & albedine, quæ contrarie physice opponuntur; ipse enim, quia partim conveniunt in ratione qualitatis ut sic per vnum nomen significantur, & quia partim differunt, & opponuntur in esse albedinis, & nigredinis in illis rationibus nullo modo eodem nomine significantur exprimens albedinem ut albedinem, & nigredinem ut nigredinem; si autem in nulla ratione convenirent, sed in omnibus rationibus opponerentur, nullo modo vno nomine significantur, quia autem oppositio contraria est minima omnium oppositionum, quæ comparatur cum aliqua convenientia, ideo patitur huiusmodi denominationem, vel ut melius loquar, comparatur cum illa.

27 Quod è contra contingit in oppositis privativis, quæ quia in nulla ratione aut superiori, aut inferiori conveniunt: sed potius adæquate opponuntur, nullo modo vno nomine sub ratione expressa illarum significantur, ut videre est in vita & morte, in cæcitate & visu, in tenebris & luce, quæ tam diversis nominibus appellantur; unde maxime erraret qui vocasset vitam nomine mortis, transitive, vel intransitive; ac proinde perperam erraret, qui carentiam visus potentiam visum transitive vocaret, aut visum, carentiam transitive, & lucem tenebras transitive, aut è contra carentiam lucis in aère transitive lucem vocaret, solum quia est terminus à quo productionis lucis, qui destrui debet per introductionem lucis, cuius intolerabilis erroris causa, & ratio adæquata esset sine dubio oppositio talis inter huiusmodi extrema, quæ sicut non conveniunt in re, non possunt convenire in eodem nomine.

28 Tunc sic, magis opponuntur duo contradictoria, ac magis totaliter, & adæquate adversantur, & magis immediate quam opposita privativa; ergo si ratione oppositionis vnum extremum privativum non potest significari nomine alterius, etiam si millies addatur particula transitive: ergo à fortiori, & aequiori iure non poterit vnum contradictorium denominari nomine alterius, etiam si addatur millies particula transitive, quapropter intolerabilis error erit non

hominem, seu negationem primariam, & immediatam hominis vocare hominem transitive, & negationem Dei vocare Deum transitive, quæ deliria statim ac apparent, evanescent suam falsitatem præferentes ad aspectum etiam tenuissimæ lucis rationis: sed per vos existentia, seu essentia actualis creaturæ est factibilitas, seu possibilitas, quæ est ratio formalis sub qua omnipotentia: ergo contradictorium essentia, & existentia actualis, scilicet negatio immediata & primaria existentia, & factibilitatis intransitive, non poterit vocari factibilitas, & possibilitas transitive, eo quod sit terminus à quo productionis essentia, & existentia actualis, sicut v. g. nullus Catholicus audet dicere substantiam panis, quæ destruitur per consecrationem in Hostia esse vere Christum Deum, & hominem transitive, licet substantia panis sit terminus à quo Christi vere Dei hominis ex vi consecrationis ponendi in Hostia; imo, quia substantia panis aliquo modo opponitur cum Christo ponendo in hostia eo quod sit terminus à quo talis positionis, (quia ut vera philosophia docet inter terminum à quo, & ad quem datur oppositio, ratione cuius per adventum termini ad quem destruitur terminus à quo) non potest dici panis est Christus transitive, etiam si talis oppositio non sit maxima: sed inter negationem existentia, seu factibilitatis intransitive, & ipsam existentiam, & factibilitatem intransitivam datur immediata adæquata totalis, & maxima oppositio: ergo talis negatio contradictoria non potest dici factibilitas, seu possibilitas transitive, sicut, v. g. quia lux est visibilitas coloris, negatio lucis, seu contradictorium illius existentia non potest dici visibilitas transitive propter rationes dictas.

Deinde, quia possibilitas alicuius actus, vel alicuius denominationis appellatur taliter, quia est capacitas passiva, ratione cuius talis res reducenda est ad talem actum, vel denominationem, ut patet ex rationibus supra positis, & exemplis, quibus hæc veritas supra illustrata manet in visibilitate, amabilitate, &c. sed ex vi contradictorii negativi non redditur capax res, ut reducat ad talem actum oppositè contradictorium alterius: ergo primum contradictorium negativum non potest dici possibilitas subiecti in ordine ad suum contradictorium; unde negatio existentia non potest esse possibilitas existentia transitive.

Nec valet dicere contradictorium per modum privationis posse denominari possibilitatem alterius contradictorii, ac proinde posse constituere subiectum in esse capax ad recipiendum alterum sibi contradictorium, quia privatio est carentia cum capacitate ad recipiendum formam cuius est privatio.

Sed contra, quia etiam si tenebræ sint privatio, & non pura negatio lucis; non possunt denominari lux possibilis, aut lumen transitive, sicut mors non potest dici vita transitive, nec possibilitas, aut capacitas vite transitive, tandem peccatum formaliter, quod est privatio rectitudinis non potest dici actus virtuosus possibilis transitive, & ratio à priori est, quia privatio ut privatio non includit nec dicit in se formaliter capacitatem formæ oppositæ: sed potius quantum est ex se formaliter adæquate dicit destructivum

structivum formæ sibi oppositæ; unde quantum est ex vi propriæ informationis reduplicative sumptæ constituit subiectum in esse incapacis formæ, quia subiectum reduplicative, ut privatum, & quatenus tale simul non potest habere formam oppositam.

³² Solam enim dicimus privationem connotare extrinsece, vel tanquam terminum extrinsecum sibi capacitatem in subiecto ad habendam formam oppositam privationis; quare hæc capacitas omnino distincta, & adæquate ac totaliter differens à tali carentia, seu privatione erit potius possibilitas talis formæ seu potentia passiva ad illam quam ipsa carentia, cui potentia passiva correspondet propria potentia logica, quæ immediate denominat formam possibilem oppositam privationi; itaque sicut privatio licet indicet immediate, & connotet in subiecto immediate capacitatem ad formam sibi oppositam, quæ quia talis est, & quia coniungitur cum forma aliquo modo extrinsece, posset dici possibilitas formæ, & mediate indicet possibilitatem, seu potentiam logicam, ratione cuius formæ, quæ nondum producta est non repugnat existere, & est vera possibilitas formæ intrinseca, nihilominus tamen ipsa privatio, quæ omnino opposita est formæ, & quæ potius ad tuinam formæ tendit quantum est ex se quam conducit aliquo modo ad existentiam illius, nullo modo potest dici facultas seu possibilitas transactiva formæ: ergo à fortiori contradictorium, quod nullo modo est privatio, etiam si aliquo modo per modum privationis concipiatur, nequaquam poterit dici conformiter ad rationem possibilitas transactiva eiusdem existentie.

³³ Dices, verum esse quod talis negatio existentie propriæ non possit dici possibilitas existentie, nihilominus tamen non dari aliam possibilitatem priorem existentie, sed sufficere ipsam existentiam ad denominationem possibilem, quia ipsa in se est possibilitas, seu facultas intransitiva rei.

³⁴ Sed contra manifeste, quia existentia dicitur ab æterno possibilis actu in mea sententia, quia Deus potest producere actu creaturam ab æterno, ut late demonstro in physicis, quam non posset producere pro tunc, si pro tunc non esset possibilis creatura, & in tua sententia licet non concedatur creaturam esse producibilem ab æterno, propterea ab æterno, nihilominus de presenti ab æterno fuit possibilis, ut posset produci in tempore, itaque ab æterno actu possibilis est creatura, unde existentia quæ tunc non est de presenti denominatur possibilis: ergo possibilitas, quæ est forma denominans de presenti actu est, quia nulla forma actu potest denominare, nisi actu ipsa sit, & ideo colligimus manifeste futuritatem ab æterno de presenti dari, & sine controversia secundum fidem ab æterno actu dari prædestinationem Virginis Mariæ in Matrem Dei, quia actu ab æterno prædestinata est in talem maternitatem, & actu constituta est in prædestinatæ esse ad maternitatem divinam; sed in omnium sententia ab æterno actu est possibilis: ergo ab æterno datur possibilitas existentie creatæ, quæ ex tunc actu denominet illam possibilem, quæ actu non est, sed facultas, seu possibilitas intransitiva non est actu ab æterno, quia est idem in tua sententia quod essentia, & existentia actualis, & essentia, & existentia actualis secundum nostram

R. P. Udeph. de Pen. asiel, Theol. Schol. Tom. I.

fidem non est actu ab æterno, sed tantum erit, ac proinde non potest denominare actu, sed ad maximum potest de futuro; unde ab æterno non est verum dicere Petrus est existens, sed solum erit existens si existentia sit futura; si autem non sit futura solum erit verum dicere potest existere: sed per vos facultas intransitiva non est actu ab æterno sicut non est actu ipsa existentia, cum qua identificatur: sed maximum erit in tempore, sicut existentia æqualis: ergo solum poterit denominare de futuro; ac proinde ratione illius non erit verum dicere ab æterno est actu facultas aut possibilis, sed solum erit facultas, vel possibilis supposito quod sit futura, si autem nec sit futura, sicut quia non est actu ab æterno, non potest dici actu facultas ratione illius, ita nec poterit dici erit facultas, sed maximum dicitur, poterit esse facultas: atqui ab æterno est verum dicere existentia creaturæ est actu possibilis: ergo forma constitutiva illius est actu ab æterno, quia forma quæ actu non est, actu non denominat, sed forma constitutiva existentie in esse possibilis est possibilitas: ergo ab æterno datur possibilitas existentie per quam denominatur existentia de presenti possibilis ut dixi, sed non est talis forma per vos ut in solutione dixisti negatio, seu contradictorium existentie: ergo alia possibilitas datur ab æterno distincta à possibilitate intransitiva, quæ ab æterno actu non datur, & distincta à negatione existentie, quia negatio existentie per vos ab æterno non potest denominare simpliciter existentiam actu possibilem ut diximus.

Ultimo sic urgetur contra totam solutionem, ³⁵ quia possibilitas est id per quod existentia est capax ut habeat esse à Deo, ita ut tota ratio, & ultima formalitas per quam redditur apta formalissime existentia ad habendum esse, & ut actu sit à Deo, est possibilitas: sed capacitas, & ultima ratio constitutiva alicuius in esse apti ad aliquod esse non potest esse contradictorium talis esse: ergo possibilitas non est contradictorium esse existentie, quia contradictorium non disponit, nec reddit aptum subiectum, ac suum contradictorium, sed potius quantum est ex se reddit ineptum. Quapropter existente vno contradictorio in vno subiecto simul non potest advenire alterum contradictorium, alias possent esse simul, quod est evidenter falsum; ut patet ex illo principio, impossibile est idem simul esse, & non esse. Ex alio autem capite capacitas, seu ratio formalis, per quam constituitur subiectum in esse capax, & apti ita disponit ad actum cuius est capacitas, ut adhuc reduplicative sumptum illud subiectum cum capacitate possit coniungi cum actu cuius est capacitas, & ideo est verum dicere, Deus adhuc ut possibilis est existens, & Petrus existens est possibilis: imo evidens est argumentatio, Petrus existit: ergo non implicat neque repugnat existere ac proinde est possibilis, & ratio à priori est, quia possibilitas est capacitas, seu aptitudo ad existendum: atqui capacitas, & aptitudo alicuius actus non destruitur, sed potius perficitur per actum, ut videre est in omnibus potentijs tam activis quam passivis, siue sint in ordine ad actus extrinsecos, siue intrinsecos; nam intellectus, quatenus est potentia intellectus non solum non destruitur per adventum intellectus, sed potius perficitur per illam; item ipse intellectus, & voluntas, quatenus sunt potentie passivæ intellectus, & volitionis perficiuntur, & non de-

G g g Arcusur

fit uantur per intellectiōem, & volitionem, & idem est de potentia materiæ respectu formæ, quis enim rationalis potest dicere, quod ex eo quod videatur paries actus desinat esse visibilis, & destruat visibilitas in illo; nam aptitudo, & capacitas disponens ad actum connotat actum tanquam finem suæ connotationis; unde forma substantialis est finis potentia materiæ, & intellectio est finis potentia intellectus; ac proinde talis potentia, seu capacitas disponens ad actum connotat talem actum per connotationem connectionis, ac proinde per connotationem, tum quæ inducat consequentiam affirmativam, tum quæ possit inducere unionem inter talem potentiam conducentem ad actum, & actum ipsum: ergo non potest destrui talis capacitas, seu aptitudo positiva, per talem actum: sed possibilitas est id per quod creatura redditur formaliter apta, & capax existentia: ergo possibilitas est aptitudo, & capacitas ad existentiam: ergo respicit existentiam ut terminum connexionis, quæ inducat possibilem consequentiam affirmativam, & unionem inter ipsam, & existentiam: ergo tantum abest quod destruat talis aptitudo, & capacitas per adventum existentia, quin potius perficiatur per illum. Ex quo evidenter sequitur talem aptitudinem non esse contradictorium existentia, quia vnum contradictorium propter summam repugnantiam cum alio, nec potest disponere ad illud, nec potest perfici per illud, & tandem necessario per ipsum destruitur.

36 Nullus enim cordatus potest dicere quod albedo ut octo reddat aptum subiectum, & disponat formalissime ipsum ad nigredinem ut octo, & calor summus ad frigiditatem summam, peccatum ad gratiam, cæcitas ad visum, & hoc ita, ut si nondaretur vnum ex illis oppositis non posset subiectum recipere aliud, alias Adam nunquam vidisset, quia non præcessit in illo cæcitas, nec vixisset, quia antea non fuerat mortuus, neque nix esset alba, quia ante non habuit nigredinem disponentem ad albedinem, quæ omnia sunt summa absurda contra lumen naturæ, & ratio evidens est, quia ubi datur oppositio non datur principium disponendi ad alterum oppositum: sed potius datur principium destruendi sibi oppositum, & quantum est ex se removendi dispositionem conducentem ad oppositum, quis enim dubitet subiectum tunc esse minus aptum ad videndum, ac quando habet cæcitatem, & tunc esse minus aptum ad frigiditatem ut octo, ac quando est calidum ut octo, sicut tunc esse impeditum ad gratiam, & ineptum ad illam quantum est ex vi peccati, ac quando habet ipsum, imbuaturque, & afficitur eiusdem sceleris macula? sed possibilitas est sola, & adæquata ratio, quæ disponit amplius, quæ formaliter reddit creaturam aptam ad existendum, nam antequam creatura existat, v. g. ab æterno, loquamur de Gabriele Angelo, nihil datur ex parte Gabrielis, nisi non repugnantia ut fiat a Deo, seu possibilitas, ut existat, quæ non repugnantia non est immediata negatio repugnantia, neque primaria negatio illius ex vi cuius, sive sit positiva, sive negativa, & c. est capax Gabriel Angelus, & est aptus ut producat a Deo, & ut creetur ab ipso, quia sicut omnipotentia divina est virtus, quæ potest producere, & creare quicquid non repugnat, & implicat contradictionem, ita ut

nihil amplius ex parte divinæ omnipotentia requiratur, sic similiter illa creatura erit creabilis, & producibilis a Deo, quæ est possibilis, (sive positive, sive negative, ut abstrahamus ab opinionibus, de quibus infra latissime agendum) & ratione talis possibilitatis non implicat contradictionem produci, & non dicit repugnantiam ad existendum: ergo solum adæquate totaliter ex vi possibilitatis, ante quam creatura existat, est apta ad existendum, & est capax ut producat a Deo formalissime.

Quod amplius sic demonstro, ideo enim chimæra, & non propter aliam rationem est impossibilis, & est improducibilis a Deo, quia non habet possibilitatem, & est privata ut ita dicam possibilitate seu aptitudine ad existendum, ut docuit expresse Aristoteles lib. 9. metaph. cap. 3. ibi: Id impossibile est, quod potentia privatum est, sic ille: ergo & contra, illud erit creabile, & producibile a Deo, seu aptum produci ab ipso, quod habuerit possibilitatem, quia sicut negatio possibilitatis est causa negationis productibilitatis in chimæra, ita affirmatio possibilitatis in Angelo est causa affirmationis productibilitatis, & factibilitatis in Angelo, ac proinde aptitudinis ad existendum in ipso, ut patet ex illo axioma, sicut negatio est causa negationis, ita affirmatio est causa affirmationis; nam hæc omnia sinonima sunt creatura possibilis, creatura apta ad existendum, creatura capax, & apta ut producat a Deo, creatura, quæ non implicat neque repugnat produci a Deo; nam si ab adversariis interroges, quid significet hoc nomen concretum: sine dubio respondebunt idem significat possibile, quod potens existere, & si est possibile creatum idem significat ac potens existere per productionem divinam.

Sed Angelus ex vi possibilitatis ab æterno est possibilis: ergo ex vi possibilitatis ab æterno est aptus ad existendum: ergo possibilitas est aptitudo ad existendum: ergo possibilitas connectitur cum existentia, & petit unionem cum illa, & non solum non destruitur per adventum illius: sed potius perficitur per existentiam, ac per consequens evidenter sequitur non esse contradictorium existentia, quia vnum contradictorium necessario destruitur per adventum alterius: sed negatio existentia est contradictorium illius: ergo non est aptitudo, capacitas, & potentia passiva ad existentiam: ergo non est possibilitas ut existat: ergo falsissime asserunt adversarij, dum negationem existentia appellant, & vocant possibilitatem transivam existentia; nam sicut aptitudo ut lux videatur, vocatur visibilitas, ita similiter contradictorium lucis, seu negatio primæ eiusdem non potest appellari cum veritate visibilitas transivam.

SVBSECTIO III.

Minor primi, & præcipui syllogismi, & superioris demonstrationis, & sui sectionis præcedentis probatur.

Primo, ideo visibilitas, audibilitas, & in tua sententia factibilitas intransitiva non possunt esse contradictorium visionis, seu esse visus, auditionis, & esse auditus, ac tandem existentia, quia sunt rationes formales, sub quibus potentia visiva